

ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

Μιχάλης Φεφές, Αναπληρωτής Καθηγητής Παν/μίου Πελοποννήσου

1) ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

Όλες οι δραστηριότητές μας είναι ενεργοβόρες και οι απαιτήσεις αυξάνονται συνεχώς. Η παραγωγή ενέργειας, όμως, έχει αντανάκλαση στο φυσικό περιβάλλον. Η παραγωγή ενέργειας από πηγές, όπως τα ορυκτά καύσιμα, βλάπτει το περιβάλλον και καθιστά επιτακτική την παραγωγή μεγάλου μέρους τουλάχιστον της καταναλισκόμενης ενέργειας από «καθαρές» πηγές. Οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (εφεξής Α.Π.Ε.) είναι ένα από τα κλειδιά προς τον στόχο αυτό. Η κλιματική αλλαγή είναι μια πραγματική απειλή και οι ενεργειακοί συνεταιρισμοί είναι ένας αποτελεσματικός μοχλός δράσης και αποτελεί πλέον μια απολύτως απαραίτητη πτυχή για την ενεργειακή πολιτική κάθε κράτους. Μέσω της συνεταιριστικής επιχειρηματικότητας πολλοί μαζί συμμετέχουν στην παραγωγή (ή την προμήθεια) ενέργειας από Α.Π.Ε. με στόχο την πρόσβαση στην ενέργεια σε προσιτές γι' αυτούς τιμές, την αποφυγή δημιουργίας μονοπωλιακών καταστάσεων στον τομέα της ενέργειας, την ευαισθητοποίηση σχετικά με την εξοικονόμηση ενέργειας και τη συνετή κατανάλωσή της, την προστασία του περιβάλλοντος και τη γεωγραφική διασπορά των επενδύσεων. Στην επίτευξη των στόχων αυτών συντείνει η θέσπιση του Ν. 4513/2018 για τις ενεργειακές κοινότητες (εφεξής Ε.Κοιν.).

Στο παρόν άρθρο θα παρουσιαστούν βασικά σημεία της ενωσιακής και της εθνικής ενεργειακής πολιτικής, ώστε να οριοθετηθεί ο τομέας που δρουν οι Ε.Κοιν. και θα γίνει μια παρουσίαση του νομικού καθεστώτος που διέπει τις Ε.Κοιν. όσον αφορά στη σύστασή τους, τα μέλη τους και την εγγραφή των Ε.Κοιν. στο οικείο Μητρώο που τηρείται στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ.).

2) ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΕ

Νομική βάση της πολιτικής για την ενέργεια στην Ε.Ε. αποτελεί το άρθρο 194 της Συνθήκης της Λισαβόνας (ΣΛΕΕ). Με το άρθρο αυτό της Συνθήκης της Λισαβόνας, η Ε.Ε. αποκτά πλέον μια ειδική και σαφή αρμοδιότητα στον τομέα της ενέργειας, η οποία κατατάσσεται, με το άρθρο 452θ ΣΛΕΕ στην κατηγορία των συντρεχουσών αρμοδιοτήτων της.³ Το άρθρο 194 αναφέρει ρητά ότι η πολιτική της Ένωσης στον τομέα της ενέργειας

³ Σύμφωνα με το άρθρο 252 ΣΛΕΕ, «Όταν οι Συνθήκες απονέμουν στην Ένωση συντρέχουσα αρμοδιότητα με τα κράτη μέλη σε συγκεκριμένο τομέα, η Ένωση και τα κράτη μέλη δύνανται να νομοθετούν και να εκδίδουν νομικά δεσμευτικές πράξεις στον τομέα αυτό. Τα κράτη μέλη ασκούν τις αρμοδιότητές τους κατά το μέτρο που η Ένωση δεν έχει ασκήσει τη δική της. Τα κράτη μέλη ασκούν εκ νέου τις αρμοδιότητές τους κατά το μέτρο που η Ένωση αποφάσισε να παύσει να ασκεί τη δική της». Επίσης, σύμφωνα με το Πρωτόκολλο 25 σχετικά με την άσκηση των συντρεχουσών

ασκείται στο πλαίσιο της εγκαθίδρυσης ή της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς (άρθρο 114 ΣΛΕΕ) και λαμβάνει υπόψη την απαίτηση να προστατευθεί και να βελτιωθεί το περιβάλλον.

Βασισμένοι στις παραπάνω διατάξεις, οι θεσμοί της Ε.Ε. εξέδωσαν σημαντικό αριθμό Κανονισμών και Οδηγιών που υλοποιούσαν την ενωσιακή ενεργειακή πολιτική είτε στο πλαίσιο της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, είτε στο πλαίσιο του ενεργειακού εφοδιασμού, είτε στο πλαίσιο της προστασίας του περιβάλλοντος, είτε στο πλαίσιο της διασύνδεσης των ενεργειακών δικτύων. Χαρακτηριστικά παραδείγματα ενωσιακής νομοθεσίας στον ενεργειακό τομέα είναι ο Κανονισμός 715/2009 (όροι πρόσβασης στα δίκτυα μεταφοράς φυσικού αερίου) και οι Οδηγίες 2009/72 και 2009/73 (κοινοί κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου αντίστοιχα) όσον αφορά τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, οι Οδηγίες 2004/67 και 2005/89 (μέτρα διασφάλισης εφοδιασμού με φυσικό αέριο και ηλεκτρισμό αντίστοιχα) όσον αφορά τον ενεργειακό εφοδιασμό, η Οδηγία 2009/28 (προώθηση χρήσης ενέργειας από Α.Π.Ε. και θέσπιση δεσμευτικών εθνικών στόχων) όσον αφορά στην προστασία του περιβάλλοντος και η Απόφαση 1364/2006 (καθορισμός προσανατολισμών σχετικά με τα διευρωπαϊκά δίκτυα) όσον αφορά στη διασύνδεση των ενεργειακών δικτύων.

Τον Οκτώβριο 2014, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφώνησε σχετικά με το πλαίσιο πολιτικής για το κλίμα και την ενέργεια 2030 για την Ε.Ε., το οποίο έθετε έναν φιλόδοξο εσωτερικό στόχο που ήταν να επιτευχθεί τουλάχιστον 40% μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου για το 2030.

Την 30/11/2016 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε δέσμη μέτρων («Καθαρή ενέργεια για όλους τους Ευρωπαίους με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη»⁴) με στόχο την προώθηση των Α.Π.Ε., ώστε να καταστεί η Ε.Ε. παγκόσμιος ηγέτης στον τομέα αυτό και να εξασφαλιστεί ότι θα επιτευχθεί ο στόχος να φτάσει έως το 2030 το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας τουλάχιστον στο 27% του συνολικού ποσού ενέργειας που καταναλώνεται στην Ε.Ε.. Στόχος των προτάσεων της Επιτροπής ήταν να δείξουν (και να πείσουν) ότι η μετάβαση προς την καθαρή ενέργεια αποτελεί τον αναπτυξιακό κλάδο του μέλλοντος με τις καλύτερες προοπτικές για «έξυπνο χρήμα». Με τη χρήση έως 177 δισ. ευρώ δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων ετησίως από το 2021 και κατόπιν, η δέσμη αυτή μπορεί να δημιουργήσει έως 1

αρμοδιοτήτων, που είναι προσαρτημένο στη Συνθήκη της Λισαβόνας, τα κράτη μέλη συμφωνούν ότι όσον αφορά στο άρθρο 252, όταν η Ένωση αναλαμβάνει δράση σε συγκεκριμένο τομέα, το πεδίο άσκησης αυτής της αρμοδιότητας καλύπτει μόνο τα στοιχεία που διέπονται από την εν λόγω πράξη της Ένωσης και, συνεπώς, δεν καλύπτει ολόκληρο τον τομέα. Το Πρωτόκολλο περιορίζει έτσι το εύρος της αρμοδιότητας της Ε.Ε. στον τομέα της ενέργειας.

⁴. https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:fa6ea15b-b7b0-11e6-9e3c-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF, Βρυξέλλες, 30.11.2016, COM (2016) 860 τελικό,

% αύξηση του ΑΕΠ κατά την επόμενη δεκαετία και να δημιουργήσει 900 000 νέες θέσεις εργασίας.

Περαιτέρω, στην Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, την Επιτροπή των Περιφερειών και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων με τίτλο «Καθαρός πλανήτης για όλους. Ένα ευρωπαϊκό, στρατηγικό, μακρόπνοο όραμα για μια ευημερούσα, σύγχρονη, ανταγωνιστική και κλιματικά ουδέτερη οικονομία» περιγράφεται με λεπτομέρειες το ευρωπαϊκό όραμα.⁵

Απότοκος της παραπάνω δραστηριότητας είναι η Οδηγία 2018/2001 για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.⁶ Σκοπός της οδηγίας είναι να θεσπίσει ένα κοινό σύστημα προώθησης της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στους διαφόρους τομείς. Η εν λόγω οδηγία, μαζί με την αναθεωρημένη οδηγία για την ενεργειακή απόδοση και τον νέο κανονισμό διακυβέρνησης, αποτελεί συνιστώσα της δέσμης μέτρων «Καθαρή ενέργεια για όλους τους Ευρωπαίους», η οποία αποσκοπεί στην παροχή νέων, εμπειριστατωμένων κανόνων σχετικά με τη ρύθμιση της ενέργειας για την επόμενη δεκαετία. Η οδηγία διασφαλίζει την επίτευξη του δεσμευτικού στόχου της ΕΕ αποδοτικά, θεσπίζει σταθερή, προσανατολισμένη στην αγορά ευρωπαϊκή προσέγγιση για την ανανεώσιμη ηλεκτρική ενέργεια, παρέχει αίσθημα μακροπρόθεσμης ασφάλειας στους επενδυτές και επιταχύνει τις διαδικασίες έκδοσης αδειών για την εγκατάσταση έργων, **επιτρέπει τη συμμετοχή των καταναλωτών στην ενεργειακή μετάβαση, παρέχοντάς τους το δικαίωμα να παράγουν τη δική τους ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές**, αυξάνει τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στους τομείς θέρμανσης, ψύξης και μεταφορών, ενισχύει τα κριτήρια αειφορίας της Ε.Ε. για τη βιοενέργεια. Η οδηγία πρέπει να θεσπιστεί νομοθετικά στις χώρες της Ε.Ε. έως την 30/6/2021.

Ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει στην Οδηγία 2019/944⁷, η οποία αποτελεί μέρος της δέσμης «Καθαρή ενέργεια για όλους τους Ευρωπαίους». Η οδηγία θεσπίζει κανόνες που αφορούν την παραγωγή, τη μεταφορά, τη διανομή, την αποθήκευση και την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και την προστασία των καταναλωτών, με στόχο τη δημιουργία

⁵ Βρυξέλλες, 28.11.2018, COM(2018) 773 τελικό, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:52018DC0773>.

⁶ Οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Δεκεμβρίου 2018 για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, ΕΕ L 328/82, 21.12.2018, eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32018L2001.

⁷ Οδηγία (ΕΕ) 2019/944 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Ιουνίου 2019 σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την τροποποίηση της οδηγίας 2012/27/ΕΕ (αναδιατύπωση), ΕΕ L 158/125, 14.6.2019, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?qid=1577957493337&uri=CELEX:32019L0944>.

ολοκληρωμένων, ανταγωνιστικών, επικεντρωμένων στον καταναλωτή, ευέλικτων, δίκαιων και διαφανών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας στην Ε.Ε.. Μεταξύ άλλων, περιλαμβάνει κανόνες που αφορούν τις αγορές λιανικής στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας. Η οδηγία εφαρμόζεται από την 1/1/2021 και από την ημερομηνία αυτή καταργεί την Οδηγία 2009/72/ΕΚ. Στην οδηγία διευκρινίζεται ότι οι ενεργειακές κοινότητες πολιτών είναι οντότητες αποτελούμενες από εταίρους ή μέλη που βασίζονται σε ανοικτή και οικειοθελή συμμετοχή, οι οποίες διατηρούν το δικαίωμα να δραστηριοποιούνται στην παραγωγή, στη διανομή, στην προμήθεια, στην κατανάλωση, στις υπηρεσίες ενεργειακής απόδοσης ή στις υπηρεσίες φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων, ή στην παροχή άλλων υπηρεσιών ενέργειας στους εταίρους ή τα μέλη τους. Έχουν το δικαίωμα να συνδεθούν σε δίκτυα διανομής και να αντιμετωπίζονται χωρίς διακρίσεις από άποψη ρυθμίσεων ή πρόσβασης σε όλες τις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας, να μοιράζονται την παραγόμενη ηλεκτρική τους ενέργεια με τα μέλη τους σύμφωνα με ανάλυση κόστους-οφέλους των κατανεμημένων ενεργειακών πόρων και, όταν το επιτρέπει η εκάστοτε χώρα της Ε.Ε., να κατέχουν, να συστήνουν, να αγοράζουν ή να μισθώνουν δίκτυα διανομής και να τα διαχειρίζονται αυτόνομα βάσει των ισχυόντων κανονισμών.

Τέλος, ο Κανονισμός (ΕΕ) 2019/942 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ίδρυση Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας⁸, ο οποίος ισχύει από την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή του στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δηλαδή την 4/7/2019, επικαιροποιεί και ρυθμίζει τον ρόλο και τη λειτουργία του ACER (Οργανισμός Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας), ενώ προσαρμόζει τα καθήκοντά του στον νέο σχεδιασμό της αγοράς ενέργειας που παρουσιάζεται στη δέσημη μέτρων «καθαρή ενέργεια για όλους τους Ευρωπαίους». Έδρα του ACER είναι η Λιουμπλιάνα (άρθρο 16§4).

Είναι προφανές ότι η Ε.Ε. ακολουθεί μια συνεπή πολιτική στον τομέα της ενέργειας με βασικό στόχο την αποφυγή σοβαρών συνεπειών στην οικονομία της Ευρώπης όσον αφορά την παραγωγικότητα, στις υποδομές, στην ικανότητα παραγωγής τροφίμων, στη δημόσια υγεία, στη βιοποικιλότητα και στην πολιτική σταθερότητα. Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής «Καθαρός πλανήτης για όλους», το 2017 οι καταστροφές που οφείλονταν σε καιρικά φαινόμενα προκάλεσαν οικονομική ζημιά που έφτασε το ύψος ρεκόρ των 283 δισ. ευρώ. Τέτοιου είδους καταστροφές θα μπορούσαν να πλήξουν τα δύο τρίτα περίπου του πληθυσμού της Ευρώπης έως το 2100, σε σύγκριση με το 5 % που είναι σήμερα. Για παράδειγμα, το ετήσιο κόστος των καταστροφών λόγω υπερχειλίσης ποταμών στην Ευρώπη θα μπορούσε να φτάσει τα 112 δισ. ευρώ σε σύγκριση με τα 5 δισ. ευρώ που είναι σήμερα. Το 16 % της σημερινής μεσογειακής ζώνης είναι πιθανό να γίνει άγονη γη έως το τέλος του

⁸. ΕΕ L 158/22/14.6.2019. Ο Κανονισμός αυτός κατάργησε τον προηγούμενο Κανονισμό 713/2009.

αιώνα και σε πολλές χώρες της Νότιας Ευρώπης η παραγωγικότητα της εργασίας στην ύπαιθρο να μειωθεί κατά 10-15 % σε σύγκριση με τα σημερινά επίπεδα. Εκτιμάται, επίσης, ότι οι μειώσεις στην προβλεπόμενη διαθεσιμότητα τροφίμων θα είναι πολύ μεγαλύτερες, αν η θερμοκρασία του πλανήτη αυξηθεί κατά 2° C σε σύγκριση με αύξηση 1,5 °C, ακόμη και σε περιφέρειες στρατηγικής σημασίας για την ασφάλεια της ΕΕ, όπως είναι η Βόρεια Αφρική και η υπόλοιπη Μεσόγειος. Κάτι τέτοιο θα μπορούσε να υπονομεύσει την ασφάλεια και την ευημερία με την ευρύτερη έννοια και να καταστρέψει τα συστήματα της οικονομίας, του επισιτισμού, της ύδρευσης και της ενέργειας, προκαλώντας παράλληλα περαιτέρω συγκρούσεις και μεταναστευτικές πιέσεις. Η ανάληψη δράσης για το κλίμα είναι εκ των ων ουκ άνευ, αφού χωρίς αποφασιστικά μέτρα δεν είναι δυνατό να διασφαλιστεί η αειφόρος ανάπτυξη της Ευρώπης και η ανταπόκριση στους στόχους για την αειφόρο ανάπτυξη του ΟΗΕ που έχουν συμφωνηθεί σε παγκόσμιο επίπεδο.

Προς τη σαφή κατεύθυνση αυτή είναι και τα «Συμπεράσματα της Συνόδου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου» της 12^{ης} Δεκεμβρίου 2019. Δεν είναι τυχαίο ότι από τις 4 σελίδες των συμπερασμάτων το μεγαλύτερο μέρος (2,5 σελίδες) αφιερώνεται στην κλιματική αλλαγή, γεγονός που δείχνει, μεταξύ άλλων, την οριστική στροφή της Ε.Ε. προς την «καθαρή» παραγωγή ενέργειας. Μάλιστα το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (πλην ενός κράτους μέλους) δηλώνει ότι ενστερνίζεται τον στόχο **να έχει καταστεί η Ε.Ε. κλιματικά ουδέτερη έως το 2050**, σύμφωνα με τους στόχους της Συμφωνίας των Παρισίων και τονίζει ότι θα παρακολουθεί την πρόοδο προς την επίτευξη του στόχου αυτού και θα παρέχει στρατηγική καθοδήγηση, κατά περίπτωση.

Στις 4 Μαρτίου 2020, η Επιτροπή εξέδωσε την πρότασή της για ευρωπαϊκό νόμο για το κλίμα και την υπέβαλε στους υπουργούς κατά τη σύνοδο του Συμβουλίου Περιβάλλοντος στις 5 Μαρτίου 2020. Στις 17 Σεπτεμβρίου 2020, η Επιτροπή δημοσίευσε ανακοίνωση σχετικά με το σχέδιο κλιματικών στόχων για το 2030, η οποία συνοδευόταν από ολοκληρωμένη εκτίμηση επιπτώσεων. Επίσης, η Επιτροπή τροποποίησε την αρχική της πρόταση για τον ευρωπαϊκό νόμο για το κλίμα, ώστε να συμπεριλάβει σε αυτήν αναθεωρημένο στόχο για μείωση των εκπομπών στην ΕΕ κατά τουλάχιστον 55 % έως το 2030. Εν τέλει, οι διαπραγματευτές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Ευρωκοινοβουλίου κατέληξαν σε πολιτική συμφωνία για τον ευρωπαϊκό κλιματικό νόμο την 21/04/2021, η οποία περιλαμβάνει κλιματικό στόχο για το 2030, με μείωση του καθαρού ισοζυγίου εκπομπών κατά τουλάχιστον 55% σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990, όπως δηλαδή είχε συμφωνήσει και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Δεκέμβριο του 2020.

Τελειώνοντας αναφέρουμε ότι η Οδηγία 2018/2001 στο άρθρο 2 περιέχει ένα πλήθος ορισμών για τα θέματα που ρυθμίζει. Στον αριθμό 16 υπάρχει ορισμός για μια οντότητα που χαρακτηρίζεται ως «**κοινότητα ανανεώσιμης ενέργειας**». Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή είναι η νομική οντότητα: α) η οποία, σύμφωνα με το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο, στηρίζεται σε

ανοικτή και εθελοντική συμμετοχή, έχει αυτονομία και τελεί υπό τον ουσιαστικό έλεγχο των μετόχων ή των μελών που βρίσκονται κοντά στα έργα ανανεώσιμης ενέργειας που ανήκουν και αναπτύσσονται από εν την εν λόγω νομική οντότητα, β) της οποίας οι μέτοχοι ή τα μέλη είναι φυσικά πρόσωπα, ΜΜΕ ή τοπικές αρχές και δήμοι και γ) της οποίας ο πρωταρχικός στόχος είναι να προσφέρει στους μετόχους ή στα μέλη της ή στις τοπικές περιοχές όπου δραστηριοποιείται, περιβαλλοντικά, οικονομικά και κοινωνικά οφέλη σε επίπεδο κοινότητας και όχι οικονομικά κέρδη.

3) ΕΘΝΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η εθνική ενεργειακή πολιτική έχει διαμορφωθεί εν πολλοίς στο πλαίσιο της συμμόρφωσης προς το ενωσιακό δίκαιο.⁹ Λόγου χάρη, το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (Ιανουάριος 2019) τροποποιήθηκε έχοντας ενσωματώσει παρατηρήσεις που προέκυψαν από τη διαδικασία διαβούλευσης και υποβλήθηκε στο μορφότυπο του Κανονισμού Διακυβέρνησης 2018/1099.¹⁰

Από τα βασικά σημεία του είναι τα μέτρα πολιτικής προώθησης Α.Π.Ε. στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και το καθεστώς ενίσχυσης ηλεκτροπαραγωγής από Α.Π.Ε.. Π.χ., οι υφιστάμενοι σταθμοί Α.Π.Ε. θα μπορούν να μεταπίπτουν αυτοβούλως στο νέο καθεστώς λειτουργικής ενίσχυσης και συμμετοχής στην αγορά. Οι μικροί σταθμοί (αιολικοί σταθμοί ισχύος μέχρι 3 MW, λοιπές Α.Π.Ε. μέχρι 500 kW καθώς και καινοτόμα έργα Α.Π.Ε.) μπορούν να λαμβάνουν λειτουργική ενίσχυση υπό τη μορφή σταθερής τιμής, διασφαλίζοντας γι' αυτά τα έργα που έχουν και ιδιαίτερη τοπική σημασία και διεσπαρμένο αποτύπωμα ηλεκτροπαραγωγής, μια πιο ομαλή ανάπτυξή τους στο εγχώριο ενεργειακό σύστημα

⁹ Π.χ., Ν. 4643/2019, «Απελευθέρωση αγοράς ενέργειας, εκσυγχρονισμός της ΔΕΗ, ιδιωτικοποίηση της ΔΕΠΑ και στήριξη των Α.Π.Ε. και λοιπές διατάξεις», ΦΕΚ Α' 193/3.12.2019, Ν. 4602/2019, «Έρευνα, εκμετάλλευση και διαχείριση του γεωθερμικού δυναμικού της Χώρας, σύσταση Ελληνικής Αρχής Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών, ιδιοκτησιακός διαχωρισμός δικτύων διανομής φυσικού αερίου και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ Α' 45/09.03.2019, Ν. 4062/2012, «Αξιοποίηση του πρώην Αεροδρομίου Ελληνικού - Πρόγραμμα ΗΛΙΟΣ - Προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (Ενσωμάτωση Οδηγίας 2009/28/ΕΚ) - Κριτήρια Αειφορίας Βιοκαυσίμων και Βιορευστών (Ενσωμάτωση Οδηγίας 2009/30/ΕΚ)», ΦΕΚ Α' 70, 30.3.2012, Ν. 4414/2016, «Νέο καθεστώς στήριξης των σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και Συμπαράγωγή Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης - Διατάξεις για το νομικό και λειτουργικό διαχωρισμό των κλάδων προμήθειας και διανομής στην αγορά του φυσικού αερίου και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ Α' 149, 09.08.2016.

¹⁰ Το πλήρες κείμενο του Εθνικού Σχεδίου βρίσκεται στην <http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=nOeUqsWGeBM%3D&tabid=37&language=el-GR>. Ο Κανονισμός Διακυβέρνησης είναι ο Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Δεκεμβρίου 2018 για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα, ΕΕ L 328/1, 21.12.2018.

αποφεύγοντας την επιβολή υποχρεώσεων δυσανάλογων με τον τρόπο λειτουργίας τους και των εν δυνάμει επιπτώσεών τους στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας.

Προτεραιότητα και κορυφαίος στόχος της ενεργειακής πολιτικής είναι η εξεύρεση, η εξασφάλιση και η διαχείριση ενεργειακών πόρων, με τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η ασφαλής, ομαλή, αδιάλειπτη και αξιόπιστη κάλυψη των ενεργειακών αναγκών της χώρας, σε όλη της την επικράτεια, και με τους καλύτερους δυνατούς όρους για τους πολίτες. Δεύτερος στόχος είναι η δημιουργία ενεργειακών αποθεμάτων, συμμαχιών και εναλλακτικών οδών για την κάλυψη των αναγκών της εγχώριας ενεργειακής αγοράς σε περιόδους ενεργειακών κρίσεων και η προστασία των καταναλωτών μέσω εφαρμογής μηχανισμών εξομάλυνσης εξωγενών, έκτακτων αποσταθεροποιητικών φαινομένων και τάσεων. Τρίτος στόχος είναι η βιώσιμη και αειφόρος ανάπτυξη του φάσματος του ενεργειακού τομέα, σε όλες του τις μορφές, από την παραγωγή μέχρι την τελική χρήση, μέσα από το πρίσμα της προστασίας της φύσης και της διαφύλαξης του περιβάλλοντος.¹¹

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τις Α.Π.Ε.¹², εκπονήθηκε στο πλαίσιο εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Ενεργειακής Πολιτικής σε σχέση με την διείσδυση των Α.Π.Ε., την Εξοικονόμηση Ενέργειας και τον περιορισμό των εκπομπών αερίων ρύπων του θερμοκηπίου. Ειδικότερα για το σύνολο των Κρατών-Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέχρι το 2020, προβλέπεται α) 20% μείωση των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου σε σχέση με τα επίπεδα του 1990 σύμφωνα με την Οδηγία 2009/29/ΕΚ, β) 20% διείσδυση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας σύμφωνα με την Οδηγία 2009/28/ΕΚ και γ) 20% εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας. Ειδικά για την Ελλάδα, ο στόχος για τις εκπομπές αερίων ρύπων του θερμοκηπίου είναι μείωση κατά 4% στους τομείς εκτός εμπορίας σε σχέση με τα επίπεδα του 2005 και 18% διείσδυση των Α.Π.Ε. στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση. Μην ξεχνάμε άλλωστε ότι η Ελλάδα παρουσιάζει την ιδιομορφία ύπαρξης και ενός μη πλήρους διασυνδεδεμένου ηλεκτρικού συστήματος, καθώς πολλά νησιά αποτελούν αυτόνομα δίκτυα.

Αντίστοιχα, για την ικανοποίηση των εθνικών στόχων συμμετοχής των Α.Π.Ε. σε θέρμανση-ψύξη και μεταφορές, προβλέπεται αξιοποίηση όλων των θεσμικών αλλαγών που έχουν ήδη υλοποιηθεί ή δρομολογούνται ώστε να επιτευχθεί εξοικονόμηση ενέργειας μέσω βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης και υιοθέτησης πολιτικών ορθολογικής χρήσης ενέργειας σε όλους τους τομείς. Παράλληλα, η ανάπτυξη συγκεκριμένων τεχνολογιών, όπως οι αντλίες θερμότητας, καθώς και η ενίσχυση και περαιτέρω ανάπτυξη εφαρμογών από θερμικά ηλιακά συστήματα και βιομάζα τόσο στον οικιακό και τριτογενή τομέα, όσο και στη

¹¹. <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=272&language=el-GR>.

¹². <http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=CEYdUkQ719k%3d&tabid=37> και <http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=vBWJVY3FdTk%3d&tabid=37>.

βιομηχανία απαιτείται ώστε να μπορέσουν να ικανοποιηθούν οι συγκεκριμένοι εθνικοί στόχοι. Ειδικά για τα βιοκαύσιμα, η προσπάθεια εντοπίζεται στην αξιοποίηση του εγχώριου δυναμικού για την παραγωγή βιοντίζελ μέσω ενεργειακών καλλιεργειών, καθώς και στην ανάπτυξη των απαραίτητων δικτύων διαχείρισης της βιομάζας για ενεργειακή χρήση.

Καταλήγοντας σημειώνουμε ότι ο πρόσφατος Νόμος 4643/2019¹³, μεταξύ άλλων διατάξεων, περιλαμβάνει ρυθμίσεις που προωθούν τις επενδύσεις σε Α.Π.Ε. και, συγκεκριμένα, στο ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ με τίτλο «ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΑΠΟ Α.Π.Ε. ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ». Τα άρθρα 22-29 περιέχουν διατάξεις, οι οποίες, ως επί το πλείστον, τροποποιούν άλλες διατάξεις που περιέχονται σε παλαιότερους σχετικούς με την ενέργεια νόμους, π.χ., τον Ν. 4001/2011, τον Ν. 4414/2016 κ.ο.κ.. Άλλες διατάξεις σχετικά με τις Α.Π.Ε. βρίσκονται στα άρθρα 41 – 46 και 61 – 63 (π.χ., το άρθρο 61 προβλέπει μεθόδους επιτάχυνσης υλοποίησης στρατηγικών επενδύσεων σε Α.Π.Ε., ενώ το άρθρο 62 περιέχει ειδική πρόβλεψη στις περιπτώσεις αυτοπαραγωγής από Α.Π.Ε. και Συμπαγωγής Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης (Σ.Η.Θ.Υ.Α.) για αγροτικές εκμεταλλεύσεις, τροποποιώντας το άρθρο 3§16 του Ν. 4414/2016).

4) ΕΝΝΟΙΑ-ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Στο άρθρο 1§1 του Ν. 4513/2018 προσδιορίζεται η έννοια της Ενεργειακής Κοινότητας, η οποία συνάδει με τον ενωσιακό ορισμό. Η Ενεργειακή Κοινότητα (Ε.Κοιν.) είναι αστικός συνεταιρισμός¹⁴ αποκλειστικού σκοπού με στόχο την προώθηση της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας, όπως ορίζεται στην παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4430/2016¹⁵, και της καινοτομίας στον ενεργειακό τομέα, την αντιμετώπιση της ενεργειακής ένδειας και την προαγωγή της ενεργειακής αειφορίας, την παραγωγή, αποθήκευση, ιδιοκατανάλωση, διανομή και προμήθεια ενέργειας, την ενίσχυση της ενεργειακής αυτάρκειας και ασφάλειας σε νησιωτικούς δήμους, καθώς και τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας στην τελική χρήση σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, μέσω της δραστηριοποίησης στους τομείς των

¹³. Ν. 4643/2019, «Απελευθέρωση αγοράς ενέργειας, εκσυγχρονισμός της ΔΕΗ, ιδιωτικοποίηση της ΔΕΠΑ και στήριξη των Α.Π.Ε. και λοιπές διατάξεις», ΦΕΚ Α΄ 193/03.12.2019.

¹⁴. Το άρθρο 1§1 του Ν. 1667/1986 ορίζει ότι «Αστικός συνεταιρισμός είναι εκούσια ένωση προσώπων με οικονομικό σκοπό, η οποία, χωρίς να αναπτύσσει δραστηριότητες αγροτικής οικονομίας, αποβλέπει ιδίως με τη συνεργασία των μελών του στην οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική ανάπτυξη των μελών του και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους γενικά μέσα σε μια κοινή επιχείρηση».

¹⁵. Ν. 4430/2016, Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία και ανάπτυξη των φορέων της και άλλες διατάξεις, ΦΕΚ Α΄ 205/31.10.2016. Το άρθρο 2§1 αναφέρει: «Ως «Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία» ορίζεται το σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων που στηρίζονται σε μία εναλλακτική μορφή οργάνωσης των σχέσεων παραγωγής, διανομής, κατανάλωσης και επανεπένδυσης, βασισμένη στις αρχές της δημοκρατίας, της ισότητας, της αλληλεγγύης, της συνεργασίας, καθώς και του σεβασμού στον άνθρωπο και το περιβάλλον».

Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Α.Π.Ε.), της Συμπαραγωγής Ηλεκτρισμού και Θερμότητας¹⁶ Υψηλής Απόδοσης (Σ.Η.Θ.Υ.Α.)¹⁷, της ορθολογικής χρήσης ενέργειας, της ενεργειακής αποδοτικότητας, των βιώσιμων μεταφορών, της διαχείρισης της ζήτησης και της παραγωγής, διανομής και προμήθειας ενέργειας.

Από τον ορισμό αυτό προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα:

α) Μια Ενεργειακή Κοινότητα είναι υποχρεωτικά οργανωμένη κατά τον συνεταιριστικό τρόπο και, μάλιστα, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον νόμο περί αστικών συνεταιρισμών. Ως εκ τούτου η Ε.Κοιν. είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου και έχει την εμπορική ιδιότητα (άρθρο 1§7, Ν. 1667/1986).

β) Έχει ως αποκλειστικό σκοπό όσα αναφέρονται στο οικείο άρθρο, συνεπώς δεν έχει δυνατότητα επέκτασης σε άλλου είδους δραστηριότητες, ακόμα κι αν αυτές εξυπηρετούν τα συμφέροντα των μελών της. Κατά συνέπεια, ο μόνος τομέας δραστηριότητας μιας Ε.Κοιν. είναι ο ενεργειακός τομέας και, μάλιστα, οι δραστηριότητες που απαριθμούνται στο άρθρο 4 και μόνο.

γ) Η επιχειρηματική δράση στον ενεργειακό τομέα πρέπει οπωσδήποτε να έχει ως στόχο όσους αναφέρονται στο οικείο άρθρο. Άρα, στόχος είναι η προώθηση της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας, η καινοτομία, η αντιμετώπιση της ενεργειακής ένδειας, η προαγωγή της ενεργειακής αειφορίας, η παραγωγή, αποθήκευση, ιδιοκατανάλωση, διανομή και προμήθεια ενέργειας, η ενίσχυση της ενεργειακής αυτάρκειας και ασφάλειας σε νησιωτικούς δήμους και η βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας στην τελική χρήση σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Μολονότι δεν είναι σαφές, θεωρείται αυτονόητο ότι οι ανωτέρω στόχοι λειτουργούν σε συνδυασμό, εκ παραλλήλου και συμπληρωματικά και όχι σε αντίθεση ο ένας με τον άλλο, π.χ., η παραγωγή ενέργειας θα γίνεται με γνώμονα τον σεβασμό στο περιβάλλον (ενεργειακή αειφορία) και όχι προς βλάβη του.

δ) Η επίτευξη των στόχων θα γίνεται μόνο μέσω της δραστηριοποίησης στους τομείς των Α.Π.Ε. και της Σ.Η.Θ.Υ.Α.. Τρόποι δραστηριοποίησης είναι η ορθολογική χρήση ενέργειας, η ενεργειακή αποδοτικότητα, οι βιώσιμες μεταφορές και η διαχείριση της ζήτησης και της παραγωγής, διανομής και προμήθειας ενέργειας. Άρα οι Ε.Κοιν. δεν έχουν δυνατότητα επίτευξης ουδενός εκ των στόχων τους με τη χρήση συμβατικών μέσων παραγωγής ενέργειας

¹⁶. Ο συμβατικός τρόπος κάλυψης των ηλεκτρικών και θερμικών φορτίων ενός καταναλωτή (ή μιας ομάδας καταναλωτών) είναι η αγορά ηλεκτρισμού από το εθνικό δίκτυο και η καύση κάποιου καυσίμου (σε λέβητα, κλίβανο, κ.λπ.) για την παραγωγή θερμότητας. Όμως, η ολική κατανάλωση καυσίμων μειώνεται σημαντικά εάν εφαρμοσθεί η Συμπαραγωγή (στα Αγγλικά: Cogeneration ή Combined Heat and Power, CHP).

¹⁷. Η Συμπαραγωγή Υψηλής Απόδοσης πρέπει να πληροί τα κριτήρια του παραρτήματος II της Οδηγίας 2012/27, ΕΕ L 315/31, 14.11.2012.

(π.χ., ορυκτά), άρα δεν μπορούν, λόγω χάρη, να παράγουν αλλά ούτε και να διανείμουν ηλεκτρική ενέργεια μη προερχομένη από Α.Π.Ε..

ε) Τα ανωτέρω δεν σημαίνουν ότι απαγορεύεται η συνεταιριστική επιχειρηματικότητα στον ενεργειακό τομέα. Μπορεί να ιδρυθεί συνεταιρισμός (αστικός), ο οποίος να έχει ως σκοπό την παραγωγή ενέργειας με άλλους τρόπους πέραν των Α.Π.Ε. και της Σ.Η.Θ.Υ.Α. (όσο κι αν κάτι τέτοιο μοιάζει μάλλον δύσκολο). Η έννοια του άρθρου είναι ότι μια Ε.Κοιν. διέπεται από το ειδικό νομικό καθεστώς που θεσπίζει ο Ν. 4513/2018, ενώ τυχόν άλλοι συνεταιρισμοί που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ενέργειας θα διέπονται αποκλειστικά και μόνο από τον Ν. 1667/1986 για τους αστικούς συνεταιρισμούς.

5) ΜΕΛΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Το άρθρο 2§1 του Ν. 4513/2018 ορίζει ποιοι μπορεί να είναι μέλη μιας Ε.Κοιν.. Καταρχάς, μέλος μπορεί να γίνει οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο, που έχει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα και οποιοδήποτε νομικό πρόσωπο είτε ιδιωτικού (ΝΠΙΔ) είτε δημοσίου δικαίου (ΝΠΔΔ). Δεδομένου ότι στον Ν. 4513/2018 δεν γίνεται κάποια διάκριση μεταξύ των προσώπων, μπορούμε να συμπεράνουμε με βεβαιότητα ότι δυνατότητα συμμετοχής σε Ε.Κοιν. ως μέλη έχουν και αλλοδαπά φυσικά ή νομικά πρόσωπα, αρκεί να πληρούν τις λοιπές προϋποθέσεις του Νόμου.

Ειδική περίπτωση ΝΠΔΔ αποτελούν οι Ο.Τ.Α. α' (Δήμοι) και β' βαθμού (Περιφέρειες), καθώς και οι δημοτικές επιχειρήσεις. Οποιοσδήποτε δήμος ή επιχείρησή του ή Περιφέρεια μπορεί να αποκτήσει την ιδιότητα του μέλους. Μόνος περιορισμός που τίθεται για τους Δήμους και τις επιχειρήσεις τους είναι να ανήκουν στην ίδια Περιφέρεια εντός της οποίας βρίσκεται η έδρα της Ε.Κοιν. και για τις Περιφέρειες να γίνουν μέλη μόνο σε Ε.Κοιν. που έχουν την έδρα τους σ' αυτές. Λόγου χάρη, σε μια Ε.Κοιν. που έχει έδρα στον Δήμο Σπάρτης μπορεί να γίνει μέλος ο ίδιος ο Δήμος Σπάρτης ή οποιοσδήποτε άλλος Δήμος της Περιφέρειας Πελοποννήσου, όπως, π.χ., ο Δήμος Καλαμάτας ή ο Δήμος Τριπόλεως. Στην ίδια Ε.Κοιν. μπορούν να γίνουν μέλη αφενός οι δημοτικές επιχειρήσεις των Δήμων της Περιφέρειας Πελοποννήσου ή η ίδια η Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Πρέπει να εξεταστεί η δυνατότητα κάποιου μέλους να συμμετέχει και σε άλλη Ε.Κοιν.. Το άρθρο 2§3, Ν. 1667/1986 απαγορεύει σε μέλος μιας Ε.Κοιν. να είναι ταυτόχρονα μέλος και άλλης Ε.Κοιν. με ίδια έδρα και σκοπό - δραστηριότητα,¹⁸ όπως αυτά αναλύονται στο άρθρο 4 του Νόμου. Αυτό σημαίνει ότι κάποιο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου μπορεί να είναι μέλος άλλης Ε.Κοιν. με διαφορετική έδρα και ίδιο σκοπό - δραστηριότητα ή με ίδια έδρα και διαφορετικό σκοπό - δραστηριότητα. Λόγου χάρη, μπορεί να είναι μέλος σε

¹⁸. Το άρθρο προβλέπει ότι δεν μπορεί να γίνει μέλος του συνεταιρισμού όποιος μετέχει σε άλλο συνεταιρισμό, που έχει την ίδια έδρα και τον ίδιο σκοπό.

δύο Ε.Κοιν. που εδρεύουν στον ίδιο δήμο ή δημοτικό διαμέρισμα και η μία είναι Ε.Κοιν. παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και η άλλη Ε.Κοιν. προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας.

Επίσης, μέλος Ε.Κοιν. που έχει ως σκοπό την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από σταθμό Α.Π.Ε. ή Συμπααραγωγής Ηλεκτρισμού – Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης (Σ.Η.Θ.Υ.Α.) ή Υβριδικό Σταθμό, ο οποίος ενισχύεται μέσω Σύμβασης Λειτουργικής Ενίσχυσης,¹⁹ δεν μπορεί να είναι μέλος σε άλλη Ε.Κοιν. που δραστηριοποιείται στην ίδια Περιφέρεια και έχει τον παραπάνω σκοπό (άρθρο 2§5, Ν. 4513/2018, όπως προστέθηκε με το άρθρο 160§2, Ν. 4759/2020). Μάλιστα, οι Ε.Κοιν. που έχουν συσταθεί με τον σκοπό αυτό, οφείλουν να τροποποιήσουν αμέσως τη σύνθεση των μελών τους, ώστε τα μέλη τους να μην αποτελούν μέλη και άλλης Ε.Κοιν. που δραστηριοποιείται στην ίδια Περιφέρεια με τον ίδιο σκοπό, ακόμη και σε περίπτωση αντίθετης πρόβλεψης του καταστατικού τους (άρθρο 2§6, Ν. 4513/2018, όπως προστέθηκε με το άρθρο 160§2, Ν. 4759/2020).

Ειδική εξαίρεση περιέχει ο Νόμος (άρθρο 2§4) για τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και τους Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού. Προβλέπει ότι **μπορούν να συμμετέχουν σε περισσότερες από μία Ε.Κοιν. ως μέλη** κατά παρέκκλιση του άρθρου 2§3, Ν. 1667/1986 και του άρθρου 2§5, Ν. 4513/2018. Άρα οι Ο.Τ.Α. και τα ΝΠΔΔ μπορούν να είναι μέλη σε όσες Ε.Κοιν. επιλέξουν χωρίς κανένα περιορισμό έδρας και σκοπού – δραστηριότητας. Δύο διευκρινίσεις είναι απαραίτητες. Αφενός η εξαίρεση δεν ισχύει για τις επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α. (άρα ισχύουν γι' αυτές όσα αναφέρθηκαν πιο πάνω για τα φυσικά πρόσωπα και τα ΝΠΙΔ) και αφετέρου συνεχίζει να ισχύει η απαίτηση εντοπιότητας των Ο.Τ.Α., υπό την έννοια ότι μπορούν να γίνουν μέλη σε όσες Ε.Κοιν. επιθυμούν, αρκεί αυτές να έχουν έδρα εντός της οικείας Περιφέρειάς τους.

Εννοείται ότι η συμμετοχή και σε άλλες Ε.Κοιν. μπορεί να απαγορεύεται από το καταστατικό της Ε.Κοιν., στην οποία αιτείται να γίνει μέλος ο ενδιαφερόμενος.

Επισημαίνεται, τέλος, ότι στις Ε.Κοιν. δεν υπάρχει διάκριση μεταξύ μελών - χρηστών και μελών – επενδυτών. Η Ε.Κοιν. υποχρεούται να τηρεί, μεταξύ άλλων και βιβλίο μητρώου των μελών, στο οποίο καταχωρίζονται με χρονολογική σειρά η ημερομηνία εγγραφής, το ονοματεπώνυμο, το πατρώνυμο, η διεύθυνση κατοικίας (και για τα νομικά πρόσωπα – μέλη, η επωνυμία και η διεύθυνση της έδρας) ο αριθμός των μερίδων και η αξία τους και η χρονολογία τυχόν διαγραφής των μελών. Σε Ε.Κοιν. με περισσότερα από χίλια μέλη, το μητρώο των μελών τηρείται υποχρεωτικά ηλεκτρονικά (άρθρο 9§1, Ν. 1667/1986).

6) ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

¹⁹. Λειτουργική Ενίσχυση είναι η ενίσχυση που παρέχεται σε κατόχους σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε. και Σ.Η.Θ.Υ.Α., σε ευρώ ανά μεγαβατώρα (€/MWh).

Η σύσταση μιας Ε.Κοιν. μπορεί να γίνει με τρεις τρόπους, είτε εξ υπαρχής (ex novo), που, εννοείται θα είναι, τουλάχιστον αρχικά, ο κανόνας, είτε διά συγχωνεύσεως, είτε διά μετατροπής. Ας δούμε καταρχάς ποιοι μπορούν να ιδρύσουν μια Ε.Κοιν.. Το άρθρο 2§2, Ν. 4513/2018 προβλέπει τον ελάχιστο αριθμό μελών που χρειάζονται. Ο αριθμός αυτός ποικίλλει ανάλογα με τη φύση των μελών αφενός και την ιδιότητά τους αφετέρου.

Συγκεκριμένα, στην παράγραφο 2α ορίζεται ότι χρειάζονται τουλάχιστον πέντε μέλη, αν αυτά είναι φυσικά πρόσωπα ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου ή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, που δεν είναι Ο.Τ.Α. ή οποιοσδήποτε συνδυασμός τους (π.χ., πέντε φυσικά πρόσωπα ή 2 φυσικά πρόσωπα, 2 ΝΠΙΔ και 1 ΝΠΔΔ κ.ο.κ.).

Η παράγραφος 2β μειώνει τον ελάχιστο αριθμό σε τρία μέλη, αν αυτά είναι ΝΠΔΔ, ή ΝΠΙΔ, ή φυσικά πρόσωπα, ή οποιοσδήποτε συνδυασμός τους, υπό την απαραίτητη προϋπόθεση ότι τα δύο τουλάχιστον μέλη θα είναι Ο.Τ.Α. (2 Ο.Τ.Α. και 1 ΝΠΔΔ ή 2 Ο.Τ.Α. και 1 ΝΠΙΔ ή 2 Ο.Τ.Α. και 1 φυσικό πρόσωπο).

Τέλος η παράγραφος 2γ περιορίζει σε δύο τον αριθμό, αρκεί τα μέλη να είναι Δήμοι νησιωτικών περιοχών με πληθυσμό κάτω από 3.100 κατοίκους, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή.

Πέραν του ελαχίστου αριθμού μελών, το άρθρο 2§3 θέτει γενικό τοπικό περιορισμό για τα μέλη και, συγκεκριμένα, προβλέπει ότι τουλάχιστον το 50% συν ένα των μελών πρέπει να σχετίζονται με τον τόπο στον οποίο βρίσκεται η έδρα της Ε.Κοιν.. Άρα, η πρώτη μέριμνα των ιδρυτικών μελών είναι να διασφαλίσουν ότι η απλή πλειοψηφία τους θα σχετίζεται με τον τόπο της έδρας. Το είδος της τοπικής σχέσης παραλλάσσεται ανάλογα με τη φύση του προσώπου.

Καταρχάς, αν η Ε.Κοιν. αποτελείται αποκλειστικά και μόνο από φυσικά πρόσωπα, τα μισά συν ένα από αυτά πρέπει οπωσδήποτε είτε να έχουν πλήρη ή ψιλή κυριότητα ή επικαρπία σε ακίνητο που βρίσκεται εντός της Περιφέρειας της έδρας της Ε.Κοιν., είτε να είναι δημότες Δήμου της Περιφέρειας αυτής. Άρα, αν μια τέτοια Ε.Κοιν. έχει έδρα την Κοζάνη, τα μέλη της πρέπει κατ' απλή πλειοψηφία είτε να έχουν πλήρη ή ψιλή κυριότητα ή επικαρπία σε ακίνητο που βρίσκεται εντός της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (χωρίς να έχει καμία σημασία πού κατοικούν ή ποιου δήμου είναι δημότες), είτε να είναι δημότες οποιουδήποτε δήμου της Περιφέρειας αυτής, π.χ., του Δήμου Καστοριάς ή του Δήμου Φλώρινας. Εννοείται ότι οι προϋποθέσεις αυτές μπορούν να συναντώνται και ταυτόχρονα, δηλαδή το 50% συν ένα των μελών είτε να κατέχουν ακίνητο στην Περιφέρεια της έδρας, είτε να είναι δημότες δήμου της.

Περαιτέρω, οποιοδήποτε νομικό πρόσωπο μπορεί να αποκτήσει την ιδιότητα του μέλους, όμως αν η Ε.Κοιν. αποτελείται αποκλειστικά και μόνο από νομικά πρόσωπα, τα μισά συν ένα από αυτά πρέπει οπωσδήποτε να έχουν την έδρα τους εντός της Περιφέρειας της έδρας της Ε.Κοιν.. Στο παραπάνω παράδειγμα λοιπόν, το 50% συν ένα των μελών πρέπει να

έχουν την καταστατική τους έδρα σε οποιοδήποτε δήμο της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.

Τα παραπάνω ισχύουν και σε οποιοδήποτε συνδυασμό. Ας υποθέσουμε ότι ιδρύεται μια Ε.Κοιν. με έδρα την Καρδίτσα και έχει 15 μέλη, εκ των οποίων 8 φυσικά πρόσωπα, 3 νομικά πρόσωπα και 4 δήμοι. Στην περίπτωση αυτή 8 από τα μέλη (50% + 1) πρέπει να σχετίζονται με τον τόπο στον οποίο βρίσκεται η έδρα της Ε.Κοιν.. Δεδομένου ότι οι 4 Δήμοι πρέπει να ανήκουν στην Περιφέρεια Θεσσαλίας (π.χ., Δήμοι Καρδίτσας, Βόλου, Λαρίσης και Τρικάλων), μόνο τα 4 μέλη εμπίπτουν στον τοπικό περιορισμό (4 + 4 Δήμοι = 8 στα 15 μέλη). Κατά συνέπεια, στα υπόλοιπα μέλη ισχύει οποιοσδήποτε συνδυασμός, π.χ., αν και τα 3 νομικά πρόσωπα βρίσκονται εκτός της Περιφέρειας Θεσσαλίας (π.χ., έχουν έδρα στην Αττική), τα 4 από τα 8 φυσικά πρόσωπα πρέπει είτε να έχουν πλήρη ή ψιλή κυριότητα ή επικαρπία σε ακίνητο που βρίσκεται εντός της Περιφέρειας Θεσσαλίας είτε να είναι δημότες οποιουδήποτε δήμου της Περιφέρειας αυτής. Αν στην Ε.Κοιν. είναι μέλος το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και η Συνεταιριστική Τράπεζα Καρδίτσας, λόγου χάρη, τότε μόνο 2 από τα 8 φυσικά πρόσωπα πρέπει να έχουν τοπική σχέση με την Ε.Κοιν. κ.ο.κ.

Μολονότι δεν αναφέρεται ρητά στον Νόμο, οι ανωτέρω αριθμητικοί και τοπικοί περιορισμοί πρέπει να τηρούνται καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής της Ε.Κοιν., διαφορετικά θα υπάρχει παραβίαση του άρθρου 2. Στην άποψη αυτή συνηγορούν συγκεκριμένες αναφορές του Νόμου, με τις οποίες απαγορεύονται ενέργειες που θα είχαν ως αποτέλεσμα την ανατροπή των περιορισμών αυτών. Λόγου χάρη, το διοικητικό συμβούλιο της Ε.Κοιν. δεν θα συναινέσει στη μεταβίβαση μερίδας, αν παύει να συντρέχει μία από τις προϋποθέσεις του άρθρου 2 (άρθρο 3§3).

7) ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ - ΜΗΤΡΩΟ

Όταν ολοκληρωθεί η σύνταξη του καταστατικού και υπογραφεί από τα μέλη, πρέπει να καταχωριστεί στο Μητρώο Ε.Κοιν.. Η πράξη της καταχώρισης είναι απολύτως απαραίτητη για την ολοκλήρωση της διαδικασίας σύστασης, δεδομένου ότι η Ε.Κοιν. αποκτά νομική προσωπικότητα και εμπορική ιδιότητα μόνο από την ημερομηνία της καταχώρισης και μετά (άρθρο 7§3). Το Μητρώο Ε.Κοιν. προβλέπεται από το άρθρο 8 του Ν. 4513/2018 και είναι δημόσιο βιβλίο που τηρείται σε ηλεκτρονική μορφή και αρμόδια αρχή για την τήρησή του και για την καταχώριση των καταστατικών και των στοιχείων των Ε.Κοιν. σε αυτό είναι το Γ.Ε.ΜΗ.,²⁰ δια των αρμόδιων υπηρεσιών (Υ.Γ.Ε.ΜΗ.) των κατά τόπους επιμελητηρίων (άρθρο

²⁰. Σύμφωνα με το άρθρο 85 του Ν. 4635/2019 (ΦΕΚ Α' 167/30.10.2019) το Γενικό Εμπορικό Μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ.) είναι α) το Εθνικό Μητρώο εμπορικής δημοσιότητας, στο οποίο πραγματοποιείται η δημοσιότητα πράξεων, στοιχείων ή και δηλώσεων των υπόχρεων προσώπων, και β) το ελληνικό ηλεκτρονικό εθνικό δελτίο δημοσιότητας, κατά την έννοια των παραγράφων 1 και 5 του άρθρου 16 της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132. Οι παράγραφοι αυτοί ορίζουν ότι σε κάθε κράτος μέλος ανοίγεται φάκελος σε κεντρικό μητρώο ή εμπορικό μητρώο ή σε μητρώο εταιρειών («το μητρώο») για κάθε

8§1). Το Μητρώο Ε.Κοιν. περιέχει: α) Την επωνυμία και το σκοπό της Ε.Κοιν., β) την κατηγορία της Ε.Κοιν. σε σχέση με την ευθύνη των συνεταιίρων και γ) τα ονοματεπώνυμα των νόμιμων εκπροσώπων της Ε.Κοιν. (άρθρο 8§2). Στο Μητρώο Ε.Κοιν. καταχωρίζεται κάθε μεταβολή των παραπάνω στοιχείων. Αν μεταφερθεί η έδρα της Ε.Κοιν. γίνεται η σχετική σημείωση και στο Μητρώο Ε.Κοιν. (άρθρο 14§1, Ν. 1667/1986).

Έτσι, η προσωρινή διοικητική επιτροπή της Ε.Κοιν. προσκομίζει το καταστατικό στο Τμήμα Υ.Γ.Ε.ΜΗ. του Επιμελητηρίου²¹ της περιφερειακής ενότητας της έδρας της (άρθρο 7§2α και άρθρο 87§4, Ν. 4635/2019).²² Προκειμένου να αποδειχθεί ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 2 του Νόμου, προσκομίζονται και τα συμβολαιογραφικά έγγραφα ή οι δηλώσεις στοιχείων ακινήτων (Ε9) για τα φυσικά πρόσωπα - μέλη που να αποδεικνύουν την πλήρη ή ψιλή κυριότητα ή επικαρπία σε ακίνητο εντός της Περιφέρειας της έδρας της Ε.Κοιν. ή τα πιστοποιητικά οικογενειακής κατάστασης των φυσικών προσώπων - μελών τους που είναι δημότες δήμου της Περιφέρειας, εντός της οποίας βρίσκεται η έδρα της Ε.Κοιν. και τα καταστατικά των νομικών προσώπων- μελών της Ε.Κοιν. (άρθρο 7§2β, γ). Τα έγγραφα συνοδεύονται από έγγραφη αίτηση εγγραφής στο Μητρώο Ε.Κοιν..

Το Τμήμα Υ.Γ.Ε.ΜΗ. είναι αρμόδιο για την παραλαβή και τον έλεγχο πληρότητας της αίτησης και των συνοδευτικών εγγράφων. Στη συνέχεια προβαίνει σε έλεγχο νομιμότητας και στην εγγραφή της Ε.Κοιν. στο Μητρώο, καθώς σε κάθε άλλη καταχώριση που την αφορά. Είναι, επίσης, αρμόδιο για την έκδοση πιστοποιητικών και τη χορήγηση αντιγράφων και αποσπασμάτων (άρθρο 87§3α, β, γι, ε, Ν. 4635/2019). Πέραν της εγγραφής στο Μητρώο

καταχωριζόμενη εταιρεία. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι εταιρείες διαθέτουν μοναδικό ταυτοποιητή που τους επιτρέπει την αδιαμφισβήτητη ταυτοποίησή τους κατά την επικοινωνία μεταξύ των μητρώων μέσω του συστήματος διασύνδεσης των κεντρικών και εμπορικών μητρώων καθώς και των μητρώων των εταιρειών που δημιουργήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 22 παράγραφος 2 («σύστημα διασύνδεσης των μητρώων»). Αυτός ο μοναδικός ταυτοποιητής περιλαμβάνει, τουλάχιστον, στοιχεία που επιτρέπουν την ταυτοποίηση του κράτους μέλους του μητρώου, του εθνικού μητρώου καταγωγής και του αριθμού της εταιρείας σε αυτό το μητρώο και, κατά περίπτωση, χαρακτηριστικά για να αποφεύγονται σφάλματα ταυτοποίησης. Η δημοσιότητα των πράξεων και στοιχείων εξασφαλίζεται με τη δημοσίευση στο οριζόμενο από το κράτος μέλος εθνικό δελτίο υπό μορφή είτε ολικής ή μερικής αναδημοσίευσης, είτε αναγραφής μνείας που παραπέμπει στην κατάθεση του εγγράφου στον φάκελο ή στην καταχώρισή του στο μητρώο. Το οριζόμενο προς το σκοπό αυτό εθνικό δελτίο δύναται να τηρείται σε ηλεκτρονική μορφή.

²¹. Σύμφωνα με το άρθρο 61α του Ν. 4497/2017 (ΦΕΚ Α' 171/13.11.2017) «Ως Επιμελητήρια νοούνται οι αυτοτελείς, υποχρεωτικές ενώσεις φυσικών και νομικών προσώπων, που ασκούν εμπορική δραστηριότητα. Τα Επιμελητήρια είναι νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα οποία ασκούν τις αρμοδιότητες και τις δραστηριότητες τους επί ορισμένης χωρικής ενότητας».

²². Σε περίπτωση που στην έδρα ή την εγκατάσταση της επιχείρησης υπάρχουν περισσότερα από ένα αμιγή Επιμελητήρια, η αρμόδια Υ.Γ.Ε.ΜΗ. ορίζεται με βάση τον κύριο κωδικό αριθμό δραστηριότητας (ΚΑΔ) κατόπιν έκδοσης σχετικής Υπουργικής Απόφασης του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων, η οποία θα καθορίζει την αποκλειστική αρμοδιότητα της Υ.Γ.Ε.ΜΗ. κατά κύριο κωδικό αριθμό δραστηριότητας (ΚΑΔ).

Ε.Κοιν., δεν υφίσταται υποχρέωση άλλης καταχώρισης. Επίσης, δεν απαιτούνται οι προβλεπόμενες κοινοποιήσεις του άρθρου 1§6 του Ν. 1667/1986 στον δήμο της έδρας της Ε.Κοιν., στην Περιφέρεια και στην Υπηρεσία Συνεταιρισμών του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας (άρθρο 7§3).

Περαιτέρω, στο Γ.Ε.ΜΗ. προς καταχώριση στο Μητρώο Ε.Κοιν. υποβάλλονται και τα ακόλουθα έγγραφα:

α) Μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριών μηνών από την αρχική καταχώριση στο Μητρώο Ε.Κοιν., προσκομίζεται πρακτικό της προσωρινής διοικητικής επιτροπής ή του διοικητικού συμβουλίου για την πιστοποίηση της καταβολής του συνεταιριστικού κεφαλαίου που ορίζεται στο καταστατικό. Σε περίπτωση μερικής καταβολής ή μη καταβολής από μέλος ή μέλη του συνεταιριστικού κεφαλαίου, η προσωρινή διοικητική επιτροπή ή το διοικητικό συμβούλιο υποβάλλει και κωδικοποιημένο κείμενο του ισχύοντος καταστατικού που περιλαμβάνει αντίστοιχη μείωση του συνεταιριστικού κεφαλαίου και των συνεταιριστικών μερίδων, υπό τον όρο ότι τηρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 2 σχετικά με τους αριθμητικούς και τους τοπικούς περιορισμούς (άρθρο 8§3).

β) Μέσα σε ένα μήνα προσκομίζεται το πρακτικό της γενικής συνέλευσης για την εκλογή του διοικητικού συμβουλίου και το πρακτικό του διοικητικού συμβουλίου για τη συγκρότησή του σε σώμα και για την κατανομή αρμοδιοτήτων εκπροσώπησης (άρθρο 8§6).

γ) Μέσα σε ένα μήνα από την έγκρισή τους από την ετήσια τακτική γενική συνέλευση, προσκομίζονται ο ισολογισμός και ο λογαριασμός αποτελεσμάτων χρήσης μαζί με την έκθεση του διοικητικού συμβουλίου και των ελεγκτών (άρθρο 8§7).

Τέλος, στο Μητρώο Ε.Κοιν. καταχωρίζονται και όλα τα υποχρεωτικά στοιχεία και πράξεις που απαιτούνται από το Γ.Ε.ΜΗ., σύμφωνα με τον Ν. 3419/2005 και τις κατ' εξουσιοδότηση αυτού εκδιδόμενες αποφάσεις (άρθρο 8§2). Λόγου χάρη, αν η Ε.Κοιν. έχει και διακριτικό τίτλο πρέπει αυτός να κοινοποιηθεί προς καταχώριση. Επίσης, πρέπει να αποστέλλονται τα απαραίτητα έγγραφα για τη Μερίδα (π.χ., πράξεις, για τις οποίες υπάρχει υποχρέωση εμπορικής δημοσιότητας) και τον Φάκελο της Ε.Κοιν. (π.χ., νομιμοποιητικά έγγραφα, δικαιολογητικά κάθε καταχώρισης).²³

Η εγγραφή στο Μητρώο Ε.Κοιν. και κάθε περαιτέρω καταχώριση στο Γ.Ε.ΜΗ. πραγματοποιείται, ύστερα από αίτηση που υποβάλλεται στην Υ.Γ.Ε.ΜΗ.. Η αίτηση όπως και κάθε έγγραφο και στοιχείο που υποβάλλει προς καταχώριση ή δημοσιεύει με επιμέλειά της η Ε.Κοιν. στο Γ.Ε.ΜΗ., υποβάλλεται σε ηλεκτρονική μορφή. Η αίτηση καταχώρισης θα πρέπει να υποβάλλεται από τους υπόχρεους στην Υ.Γ.Ε.ΜΗ. εντός 20 εργάσιμων ημερών από τη

²³. Άρθρο 89§2, Ν. 4635/2019.

γέννηση της υποχρέωσης τήρησης εμπορικής δημοσιότητας.²⁴ Για τη διαβίβαση των εγγράφων και των στοιχείων και, γενικότερα, για την πρόσβαση στο πληροφοριακό σύστημα του Γ.Ε.ΜΗ. χρησιμοποιούνται το ζεύγος κωδικού χρήστη και κωδικού πρόσβασης (username και password) που χορηγεί η Υπηρεσία Υποστήριξης και Ανάπτυξης των Πληροφοριακών Συστημάτων Γ.Ε.ΜΗ. και Υπηρεσίας μιας Στάσης (ΥΜΣ) της Κεντρικής Ένωσης Επιμελητηρίων Ελλάδος (ΚΕΕΕ), κατόπιν ταυτοποίησης των χρηστών μέσω του συστήματος TAXIS ή οποιασδήποτε άλλης διαδικτυακής πύλης του Δημοσίου ή των προβλεπόμενων στον Κανονισμό 910/2014²⁵ (e-iDAS).²⁶

Η Υ.Γ.Ε.ΜΗ. προβαίνει στους προβλεπόμενους ελέγχους (τήρησης προθεσμίας, πληρότητας αίτησης, νομιμότητας) και στην σχετική καταχώριση το αργότερο εντός πέντε εργάσιμων ημερών με δυνατότητα παράτασης για πέντε επιπλέον εργάσιμες ημέρες, αν υπάρχει μεγάλος φόρτος. Αν από τη διενέργεια του ελέγχου προκύψει πως η αίτηση καταχώρισης, οι σχετικές πράξεις, τα στοιχεία ή οι δηλώσεις δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του νόμου και δεν είναι πλήρη, η Υ.Γ.Ε.ΜΗ. προσκαλεί την Ε.Κοιν., με οποιοδήποτε πρόσφορο μέσο, να προβεί στις αναγκαίες διευκρινίσεις, διορθώσεις ή συμπληρώσεις της αίτησης και των δικαιολογητικών εγγράφων, εντός δέκα ημερών από τη λήψη της σχετικής πρόσκλησης. Η χορήγηση της ανωτέρω προθεσμίας αναστέλλει την ανωτέρω προθεσμία των πέντε ημερών. Αν η προθεσμία παρέλθει άπρακτη ή ο υπόχρεος υποβάλλει τα στοιχεία, πλην όμως αυτά κριθούν ότι δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του νόμου και δεν είναι πλήρη, η αίτηση ακυρώνεται αυτόματα και τα τέλη καταπίπτουν υπέρ της Υ.Γ.Ε.ΜΗ. Σε κάθε περίπτωση η διαδικασία καταχώρισης δεν θα πρέπει να ξεπερνά τις είκοσι μία (21) ημέρες (άρθρο 103§5, 6, Ν. 4635/2019).

Τυχόν σφάλματα στις καταχωρίσεις διορθώνονται είτε με επιμέλεια της Ε.Κοιν., αν τα σφάλματα οφείλονται σε δική της υπαιτιότητα, είτε αυτεπαγγέλτως, αν οφείλονται σε υπαιτιότητα της Υ.Γ.Ε.ΜΗ.. Οι διορθώσεις έχουν αναδρομική ισχύ και ανατρέχουν στην ημέρα καταχώρισης και δημοσίευσης (άρθρο 106, Ν. 4635/2019).

Η Ε.Κοιν. δεν μπορεί να αντιτάξει σε τρίτο πράξεις και στοιχεία για τα οποία δεν τηρήθηκαν οι διατυπώσεις δημοσίευσης γεγονότα που έπρεπε να είχαν καταχωρισθεί, εκτός αν ο τρίτος τα γνώριζε. Παράλειψη της υποχρέωσης δημοσιότητας καθιστά αδύνατη τη συμμετοχή της Ε.Κοιν., σε διαδικασίες ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών με πρόσωπα του δημόσιου τομέα και τη διεκδίκηση από αυτούς

²⁴. Άρθρο 103§3, Ν. 4635/2019.

²⁵. Κανονισμός (ΕΕ) 910/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ηλεκτρονική ταυτοποίηση και τις υπηρεσίες εμπιστοσύνης για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές στην εσωτερική αγορά και την κατάργηση της οδηγίας 1999/93/ΕΚ, ΕΕ L 257/73, 28.8.2014.

²⁶. Άρθρο 89§3, Ν. 4635/2019.

προγραμμάτων ΕΣΠΑ. Με την εκπλήρωση των υποχρεώσεων δημοσιότητας ή με τη λήψη του Πιστοποιητικού Καλής Λειτουργίας του άρθρου 111, αίρεται το κώλυμα συμμετοχής (άρθρο 94§§1, 5, Ν. 4635/2019).

Καθένας μπορεί να λαμβάνει γνώση των εγγραφών του Μητρώου Ε.Κοιν. και να παίρνει επικυρωμένα αντίγραφα ή αποσπάσματα από αυτό και των δικαιολογητικών του. Το Γ.Ε.ΜΗ. χορηγεί πιστοποιητικό για την ύπαρξη ή όχι ορισμένης εγγραφής (άρθρο 14§3, Ν. 1667/1986). Η χορήγηση αντιγράφων γίνεται κατόπιν αίτησης του ενδιαφερομένου που υποβάλλεται αποκλειστικά σε ηλεκτρονική μορφή στην αρμόδια υπηρεσία Γ.Ε.ΜΗ. Τα αντίγραφα χορηγούνται αποκλειστικά σε ηλεκτρονική μορφή. Για τη χορήγησή τους, ο αιτών καταβάλλει προηγουμένως στην αρμόδια υπηρεσία Γ.Ε.ΜΗ. ενιαίο ειδικό τέλος (άρθρο 113§1γ, Ν. 4635/2019).

Το Γ.Ε.ΜΗ. έχει υποχρέωση να προβαίνει στη διαγραφή μιας Ε.Κοιν. στις παρακάτω περιπτώσεις:

α) Αν η Ε.Κοιν. οδηγηθεί σε λύση και εκκαθάριση, σύμφωνα με το άρθρο 9, το Γ.Ε.ΜΗ. προβαίνει σε διαγραφή της Ε.Κοιν. από το Μητρώο Ε.Κοιν. μετά την ολοκλήρωση της εκκαθάρισης (άρθρο 8§5). Η διαγραφή διενεργείται ύστερα από αίτηση του εκκαθαριστή ή των εκκαθαριστών, ενός εκ των μελών της Ε.Κοιν. ή οποιουδήποτε τρίτου έχει έννομο συμφέρον (άρθρο 107§2, Ν. 4635/2019).

β) Αν δεν προσκομιστεί το πρακτικό της προσωρινής διοικητικής επιτροπής ή του διοικητικού συμβουλίου για την πιστοποίηση της καταβολής του συνεταιριστικού κεφαλαίου που ορίζεται στο καταστατικό μέσα στην αποκλειστική προθεσμία των 3 μηνών (άρθρο 8§3).

Επίσης, όταν μεταβάλλονται στοιχεία που καθιστούν αδύνατη την εκπλήρωση των αριθμητικών και τοπικών προϋποθέσεων του άρθρου 2 ή του άρθρου 6 παράγραφος 4, με ευθύνη του διοικητικού συμβουλίου της Ε.Κοιν. ενημερώνεται το Γ.Ε.ΜΗ. (άρθρο 8§4). Η διάταξη δεν μιλά για τυχόν συνέπειες, πλην όμως είναι προφανές ότι αν δεν θεραπευθεί η παραβίαση εντός τριών μηνών (αναλογική εφαρμογή του άρθρου 8§3 και του άρθρο 10§3, Ν. 1667/1986), η Υ.Γ.Ε.ΜΗ. θα προβεί στη διαγραφή της Ε.Κοιν..

Με πράξη της αρμόδιας Υ.Γ.Ε.ΜΗ., η Ε.Κοιν. τίθεται σε κατάσταση αναστολής καταχωρίσεων, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αίτησης τρίτου που έχει έννομο συμφέρον, αν για δύο συνεχή έτη δεν τηρεί τις υποχρεώσεις δημοσίευσης πράξεων στο Γ.Ε.ΜΗ., ή αν έχει ανασταλεί ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου της. Η απόφαση αυτή ανακαλείται αν εκλείψουν οι παραπάνω λόγοι, ενώ η αρμόδια Δ.Ο.Υ. ενημερώνεται ηλεκτρονικά από την Υ.Γ.Ε.ΜΗ ή από όποιον έχει έννομο συμφέρον για την πράξη θέσης σε κατάσταση αναστολής ή για την απόφαση ανάκλησης της αναστολής (άρθρο 107§§4, 5, Ν. 4635/2019).

8. ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗ - ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ

Δύο ή περισσότερες Ε. Κοιν. μπορούν να συγχωνευθούν. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι οι Ε.Κοιν. που επιθυμούν να συγχωνευθούν να εφαρμόζουν όμοιο τρόπο διάθεσης των πλεονασμάτων χρήσης, δηλαδή σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 6§§2 και 4, Ν. 4513/2018 καθώς και να έχουν έδρα εντός της ίδιας Περιφέρειας. Κατά τα λοιπά ακολουθείται η διαδικασία συγχώνευσης που περιγράφεται στο άρθρο 10§4 του Ν. 1667/1986 (άρθρο 9§5). Σύμφωνα με αυτή, για τη συγχώνευση απαιτείται απόφαση των γενικών συνελεύσεων των υπό συγχώνευση Ε.Κοιν. με αυξημένη (καταστατική) απαρτία και πλειοψηφία, ακολουθεί η σύνταξη του καταστατικού της νέας Ε.Κοιν., η υποβολή και έγκρισή του από την Υ.Γ.Ε.ΜΗ. του Επιμελητηρίου της περιφερειακής ενότητας της έδρας της νέας Ε.Κοιν. και η καταχώριση του νέου καταστατικού στο Μητρώο Ε.Κοιν. του Γ.Ε.ΜΗ., ακολουθείται δηλαδή η διαδικασία σύστασης μιας Ε.Κοιν. εξ υπαρχής. Από την καταχώριση στο Μητρώο Ε.Κοιν. και μετά, η νέα Ε.Κοιν. αποκτά τη δική της νομική προσωπικότητα, υπεισέρχεται σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των Ε.Κοιν. που συγχωνεύτηκαν και συνεχίζει όλες τις εκκρεμείς δίκες στις οποίες είναι διάδικοι οι συγχωνευθείσες Ε.Κοιν. χωρίς διακοπή.

Σύμφωνα με το άρθρο 9§6 του Ν. 1667/1986, επιτρέπεται η μετατροπή κάθε τύπου συνεταιρισμού σε Ε.Κοιν. σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου. Άρα οποιοσδήποτε συνεταιρισμός ανεξαρτήτως τύπου και σκοπού έχει τη δυνατότητα να μετατραπεί σε Ε.Κοιν. τηρώντας αναλογικά τη διαδικασία της εξ υπαρχής σύστασης που αναλύθηκε παραπάνω. Η απόφαση για τη μετατροπή θα ληφθεί από τη γενική συνέλευση των μελών του υπό μετατροπή συνεταιρισμού με αυξημένη (καταστατική) απαρτία και πλειοψηφία (άρθρα 13, 14 του Ν. 4384/2016, άρθρα 17, 18 του Ν. 4423/2016, άρθρο 16 του Ν. 1667/1986).

Επιπλέον, κάθε τύπου εταιρεία, κερδοσκοπική ή μη, μπορεί να μετατραπεί σε Ε.Κοιν. (άρθρο 16§1, Ν. 1667/1986). Αν πρόκειται για ανώνυμη εταιρεία απαιτείται απόφαση της γενικής συνέλευσης των μετόχων, που λαμβάνεται σύμφωνα με τα άρθρα 130§3 και 132§2 του Ν. 4548/2018 (άρθρο 16§2, Ν. 1667/1986). Αν πρόκειται για εταιρεία περιορισμένης ευθύνης απαιτείται απόφαση της συνέλευσης των εταίρων, που λαμβάνεται σύμφωνα με το άρθρο 38§1 του Ν. 3190/1955 (άρθρο 16§2, Ν. 1667/1986). Για τη μετατροπή ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρείας απαιτείται ομόφωνη απόφαση των εταίρων (άρθρο 16§3, Ν. 1667/1986). Σε κάθε περίπτωση η απόφαση πρέπει να περιβληθεί τον απαιτούμενο τύπο για τη σύσταση της Ε.Κοιν. και να περιέχει τα απαραίτητα κατά τον Νόμο στοιχεία του καταστατικού, άρα στην ουσία πρέπει να ακολουθήσουμε και πάλι αναλογικά τη διαδικασία της εξ υπαρχής σύστασης (άρθρο 16§4, Ν. 1667/1986).

Από την καταχώριση της απόφασης στο Μητρώο Ε.Κοιν. του Γ.Ε.ΜΗ. συντελείται η μετατροπή και η νέα Ε.Κοιν. υπεισέρχεται σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εταιρειών που μετατράπηκαν και συνεχίζει τις εκκρεμείς δίκες χωρίς διακοπή τους (άρθρο 16§5, Ν. 1667/1986).

9) ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Η Ανακοίνωση της Επιτροπής για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (Βρυξέλλες, 11.12.2019) περιγράφει τον στόχο της ΕΕ για μια κλιματικά ουδέτερη Ευρώπη έως το 2050. Θα μπορούσε κανείς να μιλήσει για μεγαλεπήβολο σχέδιο, το οποίο πιθανότατα δεν θα γίνει εφικτό να υλοποιηθεί, γιατί αποτελεί το είδος συστημικής αλλαγής φιλοσοφίας, που θα μπορούσε να αλλάξει την πορεία της οικονομίας. Ουσιώδη ρόλο στην επίτευξη του στόχου μπορούν – και πρέπει – να παίξουν οι Ενεργειακές Κοινότητες.

Πέραν των όποιων πλεονεκτημάτων τους, το σπουδαιότερο είναι η δυνατότητά τους να εξοικειώσουν το καταναλωτικό κοινό αφενός με τα έργα που απαιτούνται για την παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ και αφετέρου να συμβάλλουν ουσιαστικά στη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας (αντί consumers, prosumers). Ιδιαίτερα σε θέματα όπως τα αιολικά πάρκα, τα οποία προκαλούν μεγάλες αντιδράσεις στις τοπικές κοινωνίες που επηρεάζονται από τα έργα αυτά (σύνδρομο NIMBY: Not In My Back Yard), ο ρόλος των Ε.Κοιν. μπορεί να είναι καταλυτικός. Οι Ε.Κοιν. είναι μικρής κλίμακας επιχειρήσεις, λειτουργούν τοπικά και δίνουν τη δυνατότητα ευρείας συμμετοχής στην ενεργειακή παραγωγή και αξιοποίηση. Το νέο Εθνικό Σχέδιο πρέπει να στηρίζει και να προωθήσει και τέτοια σχήματα.

Άλλωστε, η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία είναι ιδανική για χώρες όπως η Ελλάδα που είναι πρόσφορο έδαφος για την ανάπτυξη μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και συνεργατικών εγχειρημάτων όπως οι Ε.Κοιν.. Η ίδρυση 431 Ε.Κοιν. στη χώρα μας σε μικρό χρονικό διάστημα αποτελεί ένα ελπιδοφόρο παράγοντα για την εγκαθίδρυση των ΑΠΕ. Μένει τώρα να δούμε αν αυτές θα καταφέρουν να λειτουργήσουν αποτελεσματικά. Ανεξαρτήτως των όποιων εμποδίων, η προσπάθεια καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής είναι μονόδρομος, αν δεν θέλουμε να επιβεβαιωθούν οι δυσσώωνες προβλέψεις για το μέλλον του πλανήτη μας.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Φαραντούρης Ν., «Η Ενεργειακή πολιτική της ΕΕ: Η Εξέλιξη της Αρμοδιότητας της ΕΚ/ΕΕ στον Τομέα της Ενέργειας» στο Μαραβέγιας Ν. (επ.) Ευρωπαϊκή Ένωση. Δημιουργία, Εξέλιξη, Προοπτικές, Κριτική, 2016.

Φεφές, Μ., «Ενεργειακές Κοινότητες», Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2020.

Φραγκόπουλος Χ., Καρυδογιάννης Ηλ., Καραλής Γ., «Συμπααραγωγή Ηλεκτρισμού και Θερμότητας», ΕΛΚΕΠΑ, 1994.

Bauwens T., Huybrechts B. και Dufays F., «Understanding the Diverse Scaling Strategies of Social Enterprises as Hybrid Organizations: The Case of Renewable Energy Cooperatives» στο Organization & Environment, Τεύχος 1 (2019).

Huybrechts B. και Mertens S., «The Relevance of the Cooperative Model in the Field of Renewable Energy», *Annals of Public and Cooperative Economics*, Τόμος 85, Τεύχος 2 (2014).

Tarhan M. D., «Renewable Energy Co-operatives: A Review of Demonstrated Impacts and Limitations», *Journal of Entrepreneurial and Organisational Diversity (JEOD)*, Τόμος 4, Τεύχος 1 (2015).

Wierling A., Schwanitz J., Zeiß J. P., Bout C., Candelise C., Gilcrease W. και Gregg J. S., «Statistical Evidence on the Role of Energy Cooperatives for the Energy Transition in European Countries», *Sustainability*, 10, 2018.